

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

©2022 ШУШКОВА Ю. В., БАСЬКОВА Ю. С.

УДК 336.2
JEL: H63

Шушкова Ю. В., Баськова Ю. С. Оцінка сучасного стану державного боргу України

Стаття присвячена оцінці сучасного стану державного боргу та гарантованого державою боргу України, розглянуто їх сутність та проведено аналіз динаміки за період 2017–2021 рр. Зазначено, що державний борг є результатом руху позичкового капіталу, який має суттєвий вплив на стан державних фінансів, інвестиційного клімату, грошового обігу, розвитку міжнародного співробітництва. Визначено, що значний обсяг державного боргу, який сформувався за період незалежності, негативно впливає на економічну ситуацію в країні, а обслуговування боргових зобов'язань створює навантаження на державний бюджет. На даний момент боргова політика потребує пошуку поліпшення шляхів залучення кредитних коштів та визначення ефективних шляхів їх використання задля покращення фінансового становища та зміцнення економіки України. У статті визначено структуру державної заборгованості України в розрізі валют. Доведено, що борг здебільшого складається із запозичень, номінованих в іноземних валютах. Здійснено аналіз державного та гарантованого державою боргу за типом відсоткових ставок протягом аналізованого періоду та зазначено, що запозичення включають значну частку боргових інструментів з фіксованою ставкою. Наведено структуру державного боргу за типом кредитора протягом 2017–2021 рр. Доведено, що випущені цінні папери на внутрішньому та зовнішньому ринках займають найбільшу частку у структурі боргу. Визначено економічну сутність облігацій внутрішньої та зовнішньої державних позик. Розглянуто облігації внутрішньої державної позики (ОВДП), які знаходяться в обігу за номінально-амортизаційною вартістю протягом 2017–2021 рр. у розрізі валют і власників. На основі проведеного аналізу визначено основні причини, які призвели до зростання обсягу державного та гарантованого державою боргу в Україні, та напрями їх оптимізації в управлінні державним боргом.

Ключові слова: державний борг, внутрішній борг, зовнішній борг, гарантований державою борг, облігації внутрішньої державної позики, облігації зовнішньої державної позики.

Рис.: 2. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 11.

Шушкова Юлія Володимирівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансового менеджменту, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: yuliya.shushkova@lnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3836-7548>

Баськова Юлія Сергіївна – магістр, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: yulibaskova@gmail.com

UDC 336.2
JEL: H63

Shushkova Yu. V., Baskova Yu. S. Assessing the Current State of Public Debt of Ukraine

The article is concerned with assessing the current state of public debt and the State-guaranteed debt of Ukraine, their essence is considered and the dynamics for the period 2017–2021 are analyzed. It is noted that public debt is the result of the movement of borrowed capital, which has a significant impact on the state of public finances, the investment climate, money circulation, and the development of international cooperation. It is determined that a significant amount of public debt, which was formed during the period of Ukrainian independence, negatively affects the economic situation in the country, and debt servicing creates a burden on the State budget. At the moment, the debt policy needs to find improved ways to attract credit funds and identify effective ways to use them to better the financial situation and strengthen Ukraine's economy. The article defines the structure of the State debt of Ukraine in terms of foreign currencies. It is proved that the debt mostly consists of borrowings denominated in foreign currencies. An analysis of both the public and the State-guaranteed debt by type of interest rates during the analyzed period was carried out and it was noted that borrowings include a significant share of debt instruments with a fixed rate. The structure of the public debt by type of creditor during 2017-2021 is presented. It is proved that issued securities in the domestic and foreign markets occupy the largest share in the structure of the debt. The economic essence of domestic and foreign government bonds is defined. Domestic government bonds (OVDPs), which are in circulation at nominal depreciation value during 2017-2021, are considered in terms of foreign currencies and owners. Based on the carried out analysis, the main reasons that led to the growth of the volume of both the public and the State-guaranteed debt in Ukraine and the directions of their optimization in public debt management are identified.

Keywords: public debt, domestic debt, external debt, the State-guaranteed debt, domestic government bonds, foreign government bonds.

Fig.: 2. **Tabl.:** 4. **Bibl.:** 11.

Shushkova Yuliia V. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Financial Management, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

E-mail: yuliya.shushkova@lnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3836-7548>

Baskova Yuliia S. – Master, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

E-mail: yulibaskova@gmail.com

Світова економіка постійно змінюється, виробництво зростає, технології прогресують – це потребує залучення значних грошових ресурсів. Одним із ключових джерел задоволення національних потреб протягом століть були державні

запозичення. Фінансово-економічні кризи, війни, пандемія призвели до зростання рівня державного боргу в багатьох державах, оскільки підтримання фінансової стійкості та стабільності вимагає додаткових грошових ресурсів.

Державний борг має як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, запозичені кошти є додатковим джерелом фінансування, покриття дефіциту бюджету, розширення фондового ринку та вирішення певних конкретних фінансово-економічних питань. З іншого – негативним є істотний вплив боргу на національну економічну безпеку та здатність країни в майбутньому скоротити борговий тягар, зберегти фінансовий і загальноекономічний суверенітет тощо [1].

Теоретичні й аналітичні засади реалізації державних запозичень досліджували багато українських учених. Зокрема, Вовк О. М. і Мазур А. М. аналізували здійснення державних запозичень в Україні [11], Барановський О. І., Богдан Т. П., Зражевська Н. В., Кучер Г. В. – досліджували проблематику управління державним зовнішнім боргом, Ватаманюк-Зелінська У. З. вивчала функціонування в Україні ринку державних облігацій внутрішньої позики [2], Житар М. О., Белін В. С., Оліщук О. Г. досліджували шляхи активізації ринку облігацій внутрішньої державної позики як інструменту впливу на економіку України [7]. Проте, попри значну кількість наукових праць, дана тематика потребує подальшого дослідження, враховуючи сучасні економічні зміни та виклики.

На даному етапі відбувається збільшення обсягу дефіциту бюджету всіх рівнів, спостерігається зростання боргового навантаження та зниження рівня боргової безпеки, що негативно впливає на фінансову незалежність держави. Тому дослідження стану державного боргу, вивчення особливостей управління ним у сучасних умовах є першочерговим невирішеним питанням.

Мета статті – вивчення теоретичної сутності поняття «державний борг», дослідження сучасного стану державного боргу України та визначення напрямів оптимізації державної політики у сфері управління державним боргом України.

Методи дослідження: аналіз, спостереження, опис і системний підхід.

Відповідно до Бюджетного кодексу України державний борг – це загальна сума боргових зобов'язань держави з поверненням отриманих і непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення, а гарантований державою борг – загальна сума боргових зобов'язань суб'єктів господарювання – резидентів України щодо повернення отриманих і непогашених станом на звітну дату кредитів (позик), виконання яких забезпечено державними гарантіями [3].

Обсяг державного та гарантованого державою боргу розраховується у грошовій формі як непогашена номінальна вартість боргових зобов'язань у валюті кредиту (позики). Стан державного та гарантованого державою боргу визначається у гривнях і доларах США за курсом Національного банку України на

останній день звітного періоду та включає операції за цей день [4].

Впродовж останніх років простежується динаміка зростання державного та гарантованого державою боргу України, що наведено на *рис. 1*. Так, у 2017 р. державний борг становив 1833,71 млрд грн, а у 2021 р. – 2362,68 млрд грн, тобто зріс за аналізований період майже в 1,5 разу. Обсяг гарантованого державою боргу є незначним і коливається від 307,98 млрд грн у 2017 р. до 309,33 млрд грн у 2021 р.

Протягом досліджуваного періоду у структурі загального обсягу боргу переважає державний борг (86–88%), тоді як частка гарантованого державою боргу коливається в межах 12–14%.

Загалом для української боргової політики характерно залучати позики в різних валютах. Отже, протягом досліджуваного періоду у структурі загального обсягу боргу переважають запозичення, номіновані в іноземних валютах (*табл. 1*).

Як свідчать дані *табл. 1*, у 2017 р. частка державного боргу в гривні складає 30%, а у 2021 р. – 36,8% (найвище значення протягом аналізованого періоду), тобто частка боргу в іноземній валюті коливається від 63,2% до 70%. Станом на 2021 р. 35% державного боргу припадає на борг у доларах США, проте в динаміці цей показник зменшується. Такий високий відсоток є результатом випуску ОЗДП, номінованих у доларах США. Другий за обсягом борг, номінований в іноземній валюті, – в євро. Станом на 2021 р. було залучено 13,45% коштів у євро. Частка боргу в спеціальних правах запозичення (СПЗ), залученого в межах програм фінансування МВФ, становила 14,81%.

Також доцільно проаналізувати державний і гарантований державою борг України за типом відсоткових ставок (*рис. 2*).

Аналізуючи *рис. 2*, видно, що державний і гарантований державою борг включає значну частку боргових інструментів з фіксованою ставкою, яка коливається від 62,86% у 2017 р. до 68,88% у 2021 р. За рахунок цього відбувається зменшення відсоткового ризику до належного рівня.

У структурі державного боргу України за плаваючими відсотковими ставками його значна частка припадає на ставку МВФ та LIBOR (Лондонська міжбанківська ставка пропозиції), тому обслуговування цього державного боргу є чутливим до збільшення відсоткових ставок у США.

5 березня 2021 р. Управління з контролю за додержанням норм поведінки на фінансових ринках (FCA) оголосило, що всі ставки LIBOR для всіх валют припинять свою дію з 1 січня 2022 р. (крім 1-місячних, 3-місячних, 6-місячних та 12-місячних ставок у доларах США, які припиняють свою дію 30 червня 2023 р.) і мають бути замінені [5].

Варто зазначити, що ще однією особливістю боргової політики України є переважання зовніш-

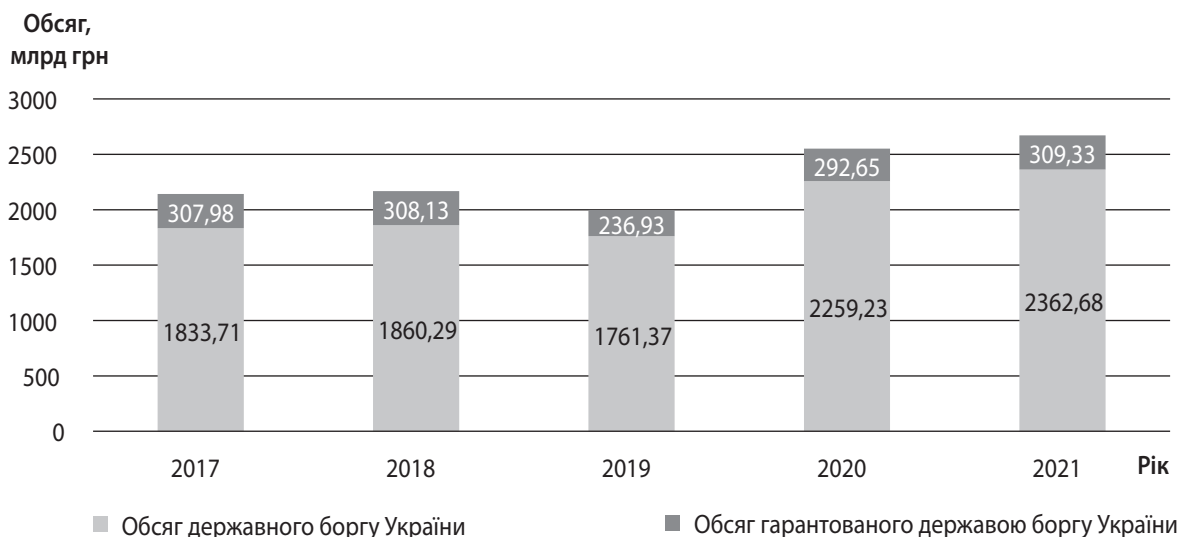

Рис. 1. Динаміка державного та гарантованого державою боргу України з 2017 по 2021 рр., млрд грн

Джерело: складено на основі [4].

Таблиця 1

Державний і гарантований державою борг України в розрізі валют протягом 2017–2021 рр., млрд грн

Показник	2017		2018		2019		2020		2021	
	грн	%	грн	%	грн	%	грн	%	грн	%
Загальна сума боргу	2141,67	100	2168,63	100	1998,30	100	2551,88	100	2672,02	100
Англійський фунт стерлінгів	0	0	0	0	0	0	0	0	0,56	0,02
Долар США	914,78	42,71	953,35	43,96	777,24	38,90	922,65	36,16	920,11	34,44
Євро	165,66	7,73	199,82	9,21	203,49	10,18	355,82	13,94	359,35	13,45
СПЗ	392,98	18,35	359,87	16,59	268,33	13,43	362,61	14,21	395,68	14,81
Українська гривня	643,62	30,05	631,75	29,13	732,25	36,64	894,28	35,04	982,72	36,78
Японська єна	15,73	0,73	15,70	0,72	13,36	0,67	16,53	0,65	13,61	0,51
Канадський долар	8,9	0,42	8,13	0,37	3,62	0,18	0	0	0	0

Джерело: складено на основі [4].

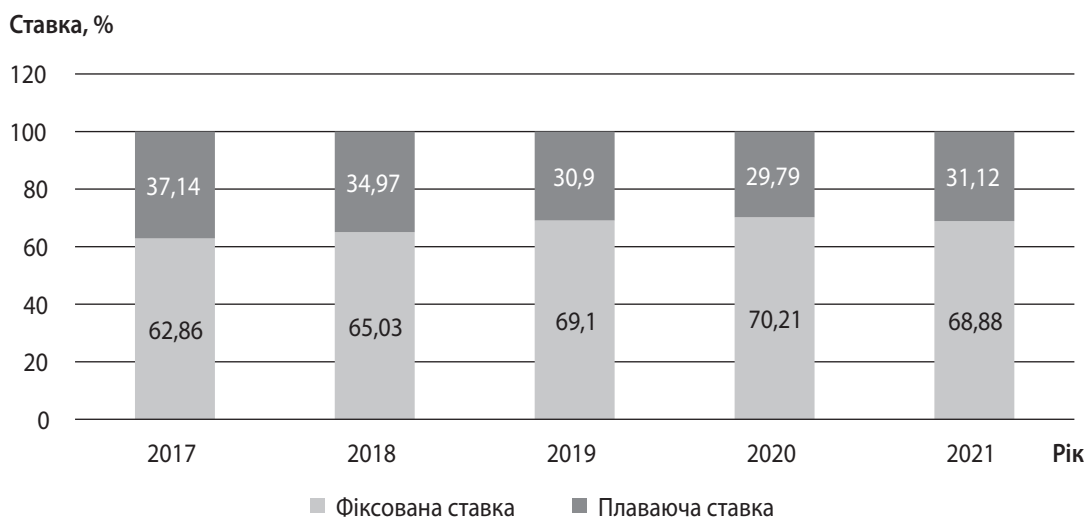

Рис. 2. Державний і гарантований державою борг за типом відсоткових ставок протягом 2017–2021 рр., %

Джерело: складено на основі [4].

нього боргу над внутрішнім. Це підтверджують дані аналізування державного боргу за типом кредитора, наведені в *табл. 2*. Упродовж 2017–2021 рр. частка зовнішнього боргу в загальній структурі державного боргу хоч і знизилася з 64% до 56%, та все одно пре-валює над внутрішнім.

Обсяг залучених зовнішніх позик для будь-якої країни визначається двома факторами: по-перше, скільки капіталу країна може поглинути, по-друге, який обсяг боргу вона може обслуговувати без ризику виникнення кризи платежів [6].

У структурі зовнішнього боргу протягом 2017–2021 рр. переважна частина ресурсу для фінансування Державного бюджету України залучалася шляхом здійснення запозичень від розміщення боргових цінних паперів. Заборгованість уряду за борговими цінними паперами досягла максимуму у 2019 р. – 45,5% зовнішнього боргу, а у 2021 р. – 42,72%.

Також вагомою є частка заборгованості за позиками, одержаними від міжнародних організацій. Вона склала 46,3% у 2017 р. і 41,6% у 2021 р. Найбільше позик Україні надав Міжнародний валютний фонд.

Щодо внутрішнього боргу, то він зріс з 766,68 млрд грн у 2017 р. до 1111,60 млрд грн у 2021 р. У його структурі найбільшою є частка заборгованості за випущеними цінними паперами на внутрішньому ринку, яка коливається від 99,12% у 2017 р. до 96,94% у 2021 р. Такі тенденції 2017–2021 рр. характеризують-

ся значним збільшенням популярності державних цінних паперів у вітчизняних інвесторів.

Облігації внутрішніх державних позик України (ОВДП) – державні цінні папери, що розміщуються виключно на внутрішньому фондовому ринку та підтверджують зобов'язання України щодо відшкодування пред'явникам цих облігацій їх номінальної вартості з виплатою доходу відповідно до умов розміщення облігацій [7].

Облігації внутрішньодержавних позик мають номінальну вартість 1 000 грн, також можуть бути визначені в іноземній валюті.

Зокрема, у 2021 р. було випущено облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) у гривні на 942,37 млрд грн (що на 314,41 млрд грн більше, ніж у 2017 р.), у доларах – на 94,28 млрд дол., у євро – на 24,06 млрд євро. При цьому обсяги ОВДП у доларах США зменшилися на 19,57 млрд грн порівняно із 2017 р., а обсяги ОВДП у євро – зросли на 14,85 млрд грн (*табл. 3*).

У розрізі власників 2021 р. переважають банківські установи – вони володіють ОВДП на суму 547,09 млрд грн (51,58% загального обсягу); НБУ, який закупив ОВДП на 312,61 млрд грн (29,5%), та юридичні особи, у яких були ОВДП на 83,13 млрд грн (7,8%). Такий розподіл між власниками спостерігається впродовж усього досліджуваного періоду, проте в іншому відсотковому співвідношенні.

Таблиця 2

Класифікація богу за типом кредитора протягом 2017–2021 рр., млрд грн

Показник	Рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
Обсяг внутрішнього боргу, у т. ч.:	766,68	771,41	838,85	1032,95	1111,60
1. Заборгованість за випущеними цінними паперами на внутрішньому ринку	759,97	764,84	831,57	1023,11	1077,64
2. Заборгованість перед банківськими та іншими фінансовими установами	6,71	6,57	7,28	9,83	33,96
Обсяг зовнішнього боргу, у т. ч.:	1375,01	1397,01	1159,44	1518,93	1560,42
1. Заборгованість за позиками, одержаними від міжнародних фінансових організацій	637,18	607,81	483,05	664,98	649,20
2. Заборгованість за позиками, одержаними від органів управління іноземних держав	52,03	49,28	38,59	43,90	40,75
3. Заборгованість за позиками, одержаними від іноземних комерційних банків, інших іноземних фінансових установ	59,00	67,41	67,40	96,52	80,25
4. Заборгованість за випущеними цінними паперами на зовнішньому ринку	574,46	622,08	527,53	660,22	666,60
5. Заборгованість, не віднесена до інших категорій	52,34	50,42	42,89	53,32	123,61
Загальна сума державного та гарантованого державою боргу	2141,69	2168,42	1998,3	2551,88	2672,02

Джерело: складено на основі [4].

ОВДП, які знаходяться в обігу, за номінально-амортизаційною вартістю протягом 2017–2021 рр., млрд грн

Рік	Вид ЦП	Усього	Облігації, які знаходяться у власності					
			НБУ	банків	юридичних осіб	територіальних громад	фізичних осіб	нерезидентів
2021	Усього	1060,71	312,61	547,09	83,13	0,08	25,16	92,65
	ОВДП, номіновані в гривні	942,37	312,61	458,83	67,35	0,08	11,83	91,67
	ОВДП, номіновані в іноземній валюті, у т. ч.:	118,34	0,00	88,26	15,78	0,00	13,33	0,98
	ОВДП, номіновані в доларах США	94,28	0,00	65,93	14,68	0,00	12,69	0,97
	ОВДП, номіновані в євро	24,06	0,00	22,32	1,10	0,00	0,64	0,01
2020	Усього	998,73	324,58	519,50	58,07	0,19	11,10	85,29
	ОВДП, номіновані в гривні	860,95	324,58	409,63	38,14	0,19	3,71	84,71
	ОВДП, номіновані в іноземній валюті, у т. ч.:	137,78	0,00	109,87	19,94	0,00	7,39	0,58
	ОВДП, номіновані в доларах США	115,48	0,00	87,96	19,69	0,00	7,26	0,57
	ОВДП, номіновані в євро	22,29	0,00	21,91	0,24	0,00	0,13	0,01
2019	Усього	827,38	337,08	336,47	26,34	0,00	9,78	117,72
	ОВДП, номіновані в гривні	720,78	337,08	243,21	20,55	0,00	3,87	116,07
	ОВДП, номіновані в іноземній валюті, у т. ч.:	106,60	0,00	93,26	5,79	0,00	5,91	1,65
	ОВДП, номіновані в доларах США	100,84	0,00	87,61	5,75	0,00	5,83	1,64
	ОВДП, номіновані в євро	5,76	0,00	5,64	0,034	0,00	0,079	0,002
2018	Усього	758,84	348,10	377,26	20,95	0,00	6,17	6,36
	ОВДП, номіновані в гривні	619,19	348,10	249,35	14,14	0,00	1,45	6,14
	ОВДП, номіновані в іноземній валюті, у т. ч.:	139,66	0,00	127,91	6,82	0,00	4,71	0,22
	ОВДП, номіновані в доларах США	121,76	0,00	110,51	6,58	0,00	4,50	0,17
	ОВДП, номіновані в євро	17,90	0,00	17,40	0,23	0,00	0,21	0,05
2017	Усього	751,02	360,57	361,47	22,28	0,00	1,47	5,22
	ОВДП, номіновані в гривні	627,96	360,57	244,54	17,54	0,00	0,183	5,13
	ОВДП, номіновані в іноземній валюті, у т. ч.:	123,06	0,00	116,93	4,75	0,00	1,29	0,093
	ОВДП, номіновані в доларах США	113,85	0,00	107,73	4,74	0,00	1,28	0,093
	ОВДП, номіновані в євро	9,21	0,00	9,20	0,004	0,00	0,003	0

Джерело: складено на основі [8].

Важливою причиною домінування ОВДП серед боргового інструментарію є те, що внутрішні боргові зобов'язання не несуть для держави такої небезпеки щодо втрати фінансової незалежності, як зовнішні за позичення [9].

Облігації зовнішньої державної позики України (ОЗДП) – це цінні папери, що розміщуються на міжнародних ринках капіталу та підтверджу-

ють зобов'язання України щодо відшкодування кредиторам цих облігацій їхньої номінальної вартості з виплатою доходу відповідно до умов розміщення облігацій [10].

За даними Міністерства фінансів України, вагому кількості ОЗДП було випущено в обіг у листопаді 2015 р. у зв'язку із реструктуризацією державної заборгованості. Майже всі ОЗДП були випущені в до-

ларах США, а ставка купона є досить високою і в середньому становить 6,99% (табл. 4).

На нашу думку, зменшити негативний вплив державних запозичень необхідно шляхом підвищення ефективності їх використання у процесі розвитку національної економіки. Так, результативність державних запозичень підвищиться в реальному секторі економіки, оскільки залучення фінансових ресурсів у формі цільового кредитування або інвестування у процесі реалізації інвестиційного потенціалу в галузях матеріального виробництва та транспорту, інформаційних технологій дозволить наростити надходження до бюджету, підвищити інвестиційну привабливість підприємств, знизити фінансові загрози. Також необхідно вдосконалювати систему державного планування розвитку фінансової сфери [11].

ВИСНОВКИ

Здійснений аналіз стану державного боргу України дає змогу виокремити його особливості та, на їх основі, сформулювати ключові орієнтири боргової політики держави на довгострокову перспективу. Зокрема, до них можна віднести:

- ✦ стрімке зростання обсягів державного боргу;
- ✦ переважання зовнішньої заборгованості в структурі державного боргу;
- ✦ значна частина запозичень мобілізується за рахунок цінних паперів (ОВДП і ОЗДП);
- ✦ у розрізі валют більша частка боргу акумулюється в іноземній валюті, що породжує високі валютні ризики;
- ✦ державні запозичення переважно залучаються під фіксовану ставку;

- ✦ половина загального обсягу облігацій внутрішньої державної позики знаходяться у власності банківських установ. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гусаревич Н. В., Конак О. О., Ткаченко С. В. Боргова безпека України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 24. С. 78–83. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2019/15.pdf
2. Ватаманюк-Зелінська У. З. Функціонування в Україні ринку державних облігацій внутрішньої позики. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 30. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-15>
3. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/overview-340>
5. Середньострокова стратегія управління державним боргом на 2021–2024 роки: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.2021 р. № 1291. URL: <https://mof.gov.ua/uk/osnovna-informacija>
6. Ситник Н. С., Західна О. Р., Сташишин А. В., Шушкова Ю. В. Бюджетна система в таблицях і схемах: навч. посіб. Львів: Априорі, 2017. 180 с.
7. Житар М. О., Белін В. С., Оліщук О. Г. Активізація ринку облігацій внутрішньої державної позики як інструменти впливу на економіку України. *Економіка та держава*. 2020. № 12. С. 67–71. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.12.67.
8. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
9. Заруцька О. П. Облігації внутрішніх державних позик в Україні: особливості ціноутворення в умовах недосконалого ринку. *Український соціум*. 2018. № 1.

Таблиця 4

Облігації зовнішньої державної позики, які знаходяться в обігу

Обсяг випуску	Валюта	Ставка купона	Дата випуску	Дата погашення
912 354 000	USD	7,75	12.11.2015	01.09.2024
1 355 231 000	USD	7,75	12.11.2015	01.09.2025
750 000 000	USD	8,994	25.10.2018	01.02.2026
1 339 057 000	USD	7,75	12.11.2015	01.09.2026
1 328 887 000	USD	7,75	12.11.2015	01.09.2027
1 000 000 000	EUR	6,75	13.06.2019	20.06.2028
1 317 940 000	USD	7,75	12.11.2015	01.09.2028
1 307 161 000	USD	7,75	12.11.2015	01.09.2029
1 600 000 000	USD	9,75	25.10.2018	01.11.2030
1 750 000 000	USD	6,876	30.04.2021	21.05.2031
1 250 000 000	EUR	4,375	27.01.2020	27.01.2032
3 000 000 000	USD	7,375	25.09.2017	25.09.2034
2 600 000 000	USD	7,253	30.07.2020	15.03.2035
3 239 320 000	USD	0	12.11.2015	01.08.2041

Джерело: складено на основі [4].

- C. 74–94. URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2018/01/74-94__no-1__vol-64__2018__UKR.pdf
10. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
11. Вовк О. М., Мазур А. М. Аналіз здійснення державних запозичень в Україні. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 21. № 1. С. 231–238. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/880>

REFERENCES

- Husarevych, N. V., Konak, O. O., and Tkachenko, S. V. "Borhova bezpeka Ukrainy" [Debt Security of Ukraine]. *Investysii: praktyka ta dosvid*, no. 24 (2019): 78-83. http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2019/15.pdf [Legal Act of Ukraine] (2006). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text> [Legal Act of Ukraine] (2010). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> [Legal Act of Ukraine] (2021). <https://mof.gov.ua/uk/osnovna-informacija>
- Ofitsiyni sait Ministerstva finansiv Ukrainy. <https://mof.gov.ua/uk/overview-340>
- Ofitsiyni sait Natsionalnoho banku Ukrainy. <https://bank.gov.ua/>

- Sytnyk, N. S. et al. *Biudzhetna systema v tablytsiakh i skhemakh* [Budget System in Tables and Diagrams]. Lviv: Apriori, 2017.
- Vatamaniuk-Zelinska, U. Z. "Funktsionuvannia v Ukraini rynku derzhavnykh oblihotsii vnutrishnyoi pozyky" [Functioning of the Domestic Board Government Board Market in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 30 (2021). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-15>
- Vovk, O. M., and Mazur, A. M. "Analiz zdiisnennia derzhavnykh zapozychen v Ukraini" [Analysis of the Implementation of Government Borrowing in Ukraine]. *Ekonomichniy analiz*, vol. 21, no. 1 (2015): 231-238. <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/880>
- Zarutskaya, O. P. "Oblihotsii vnutrishnikh derzhavnykh pozyk v Ukraini: osoblyvosti tsinoutvorennia v umovakh nedoskonaloho rynku" [Bonds of Internal State Loan in Ukraine: Specifics of Pricing in Imperfect Market]. *Ukrainskyi sotsium*, no. 1 (2018): 74-94. https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2018/01/74-94__no-1__vol-64__2018__UKR.pdf
- Zhytar, M. O., Bielin, V. S., and Olishchuk, O. H. "Aktyvizatsiia rynku oblihotsii vnutrishnyoi derzhavnoi pozyky yak instrumenty vplyvu na ekonomiku Ukrainy" [Activation of the Domestic Bond Market as a Tool to Influence the Ukrainian Economy]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 12 (2020): 67-71. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.12.67

УДК 336.2

JEL: H63

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-11-183-189>

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ

©2022 ПЕТИК Л. О., КОЗАЧУК О. В., СЕБЕСТЯНОВИЧ І. С.

УДК 336.2

JEL: H63

Петик Л. О., Козачук О. В., Себестянович І. С. Управління державним боргом України: проблеми та напрями оптимізації

У статті проведено аналіз сучасного стану боргу України в нестабільних умовах. Наведено економічну сутність терміна «управління державним боргом», а також нормативно-правове забезпечення реалізації боргової політики в державі. Зазначено, що управління державним і гарантованим державою боргом здійснюється Міністерством фінансів України. Здійснено динамічний аналіз державного боргу України за 2017–2021 рр. Досліджено структуру загального обсягу державного боргу та гарантованого державою боргу України за 2017–2021 рр. у розрізі внутрішнього та зовнішнього боргу. Під час виконання наукової роботи здійснено структурний аналіз державного боргу в Україні в розрізі валют станом на 2021 р. Проаналізовано обсяг коштів, виділених з Державного бюджету України на обслуговування боргу, та виплати за державними деривативами протягом 2017–2021 рр. Розраховано співвідношення державного боргу до валового внутрішнього продукту. Наведено основні проблеми ринку державних запозичень. Здійснено характеристику ризиків державного боргу України. Розглянуто сучасні джерела фінансування державного бюджету. Виділено напрями оптимізації державної політики у сфері управління державним боргом України.

Ключові слова: зовнішній борг, внутрішній борг, управління державним боргом, ризик, джерела фінансування бюджету.

Рис.: 4. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 13.

Петик Любов Орестівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансового менеджменту, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: lyubov.petyk@lnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4807-2236>

Козачук Олена Віталіївна – магістр, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: olena.kozachuk13@gmail.com

Себестянович Ірина Сергіївна – магістр, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: iryna.sebestyanovych@lnu.edu.ua